

A Comparative Study of the Goals of the Primary Education of Iran and Finland Based on WHO's Top 10 Core Life Skills

Gholam Reza Akbarnejad*

Teacher, M.A. Student in Educational Administration, Farhangian University, Tehran, Iran

(Received: July 12, 2023; Accepted: July 31, 2023)

Abstract

The aim of the current research was to compare the top 10 core life skills recommended by World Health Organization (WHO) in the elementary education of Iran and Finland. This research was a qualitative study using Bereday's (1964) model containing four stages of description, interpretation, juxtaposition, and comparison. Finland was selected because it has been very successful in elementary education according to the PIRLS results. The data were collected from library documents, articles, quarterly and annual reports, websites and databases. The findings indicated that learning fundamental concepts such as reading, writing, mathematics, and attention to culture and art, health, and social skills were common goals of the elementary education of the two countries. But these two were different in terms of attention to cognitive skills (decision-making, problem-solving, creative thinking, critical thinking, self-awareness), and social and interpersonal skills (effective communication, interpersonal relations, empathy, emotions, and stress management). The findings of this study can provide insights into the status of Iran's primary education in terms of WHO's core life skills to facilitate the necessary actions and reforms to enhance the efficiency and effectiveness of these goals.

Keywords: Comparative study, Elementary education, Finland, Iran, Life skills, World Health Organization.

---

* Corresponding Author, Email: gh.akbarnejad@chmail.ir

مطالعه تطبیقی اهداف دوره ابتدایی ایران و فنلاند بر اساس مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی

غلامرضا اکبرنژاد*

آموزگار، دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۲۱؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۰۹)

چکیده

هدف پژوهش حاضر مطالعه تطبیقی مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی (۱۳۹۳) در اهداف دوره ابتدایی در دو کشور ایران و فنلاند بود. این پژوهش یک مطالعه کیفی با استفاده از الگوی تطبیقی جورج. زد. اف. بردی است که دارای چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه است. علت انتخاب کشور فنلاند، داشتن نظام آموزشی موفق در آزمون پرلز در دوره ابتدایی است. برای جمع‌آوری اطلاعات از منابع کتابخانه‌ای، پژوهش‌ها و مقالات علمی و نیز از سایت‌ها و بانک‌های اطلاعاتی معتبر استفاده شد. یافته‌ها نشان داد یادگیری مفاهیم پایه خواندن، نوشتن، حساب کردن و توجه به ابعاد فرهنگ و هنر، بهداشت و مهارت‌های اجتماعی از شباهت‌های اهداف ابتدایی دو کشور هدف است و همچنین، توجه به مهارت‌های شناختی (تصمیم‌گیری، حل مسئله، تفکر خلاق، انتقادی و خودآگاهی)، اهداف اجتماعی و میان‌فردی (ارتباط مؤثر، ارتباط بین‌فردی، همدلی، هیجان و مقابله با استرس) از تفاوت‌های اهداف دوره ابتدایی ایران و فنلاند است. این پژوهش می‌تواند از حیث مقایسه و جایگاه اهداف دوره ابتدایی ایران نسبت به مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی و کشورهای پیشرفته مثل فنلاند آگاهی یافت و برای کارایی و اثربخشی این اهداف، اقدامات و اصلاحات لازم را انجام داد.

واژگان کلیدی: ایران، دوره ابتدایی، سازمان بهداشت جهانی، فنلاند، مطالعه تطبیقی، مهارت‌های زندگی.

مقدمه

در دنیای امروز نظام آموزش و پرورش^۱ از مهمترین و اثرگذارترین نهادهای اجتماعی است. مدارس و مراکز آموزشی از مهمترین کارگزاران و نهادهای تحول‌ساز و توسعه‌آفرین به شمار می‌آیند. هرگونه برنامه و طراحی برای ایجاد تحول و دگرگونی جامعه بدون در نظر گرفتن جایگاه و موقعیت تعلیم و تربیت اثربخش نخواهد شد و نمی‌توان نتیجه و فرجامی برای آن متصور شد (عسکری، الهی منش، و پریزاد، ۱۳۹۸). در جوامع دانش‌بنیان و رقابتی کنونی، نظام آموزش و پرورش، مدارس و معلمان به مثابه نقطه‌ی ثقل نظام‌های اجتماعی و کانون و محور اصلی تحرک، پویایی و توسعه ملی به شمار می‌آیند. پایه توسعه‌یافتگی در هر کشور در دوره‌های آموزش عمومی گذارده می‌شود. نظام سیاسی از طریق فرایند سیاستگذاری باید این اهداف دوره ابتدایی را به گنجینه روش‌هایی تبدیل کند که کودکان و نوجوانان را از ماده‌ی خام انسانی مبدل به انسان‌های پرورش‌یافته و دارای فرهنگ مشارکت فعال، آگاهانه، علمی و انسانی در امور جامعه گرداند. در آخرین گزارش منحنی یادگیری^۲ که گروه پیرسون^۳ با همکاری یونسکو^۴ در سال ۲۰۱۴ منتشر کرد، ایران با اینکه در اوج تحریم‌های بین‌المللی، برحسب شاخص تولید ناخالص داخلی^۵ در جایگاه بیست و نهم اقتصاد جهان قرار داشت. از لحاظ «نمایه جهانی مهارت‌های شناختی و پیشرفت‌های آموزشی»^۶ در فهرست ۳۹ کشور برتر بررسی نبود؛ در «نمایه کامیابی لگاتوم»^۷ نیز، که در سال ۲۰۱۷ منتشر شد، ایران از لحاظ کیفیت آموزشی میان ۱۴۹ کشور جهان، در جایگاه هفتاد و پنجم است. در هر دو نمایه، کیفیت آموزش ابتدایی از جمله شاخص‌های تأثیرگذار بوده است. حتی در یکی از پژوهش‌های داخلی نیز که نتایج آن گویای وجود یک برنامه درسی نسبتاً متوازن و منسجم در سیستم آموزش و پرورش ابتدایی ایران بوده، پژوهشگر تأکید داشته که این توازن را نمی‌توان با کارایی و کیفیت در نظام آموزش ابتدایی معادل دانست. به عبارتی این موضوع نشان از اهمیت و ضرورت دوره ابتدایی است (مهرپور،

1. Education

2. The Learning Curve

3. Pearson

4. UN United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (UNESCO)

5. The Gross Domestic Product (GDP)

6. Global Index of Cognitive Skills and Educational Attainment

7. The Legatum Prosperity Index

نظام‌زاده و خاقانی‌زاده، ۱۳۹۹). هر کشوری بنا به فرهنگ خاص و برنامه‌ریزی درسی مختص به خود و با توجه به نیازمندی‌ها و اساس تعلیم و تربیت، ساختار آموزشی خود را شکل می‌دهد. در دنیای جهانی‌شده امروز، نظام آموزش و پرورش یک کشور را نمی‌توان از نظام‌های آموزش و پرورش دیگر کشورها جدا دانست. موفقیت کشورهای پیشرو در آموزش و پرورش الگویی برای ایجاد تحول آموزشی در بسیاری از کشورهای درحال توسعه نیز بوده است. دانش تطبیقی درباره نظام آموزشی کشورهای مختلف، به سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا از ظرفیت‌های آموزشی در عرصه پیشرفت و رشد جهانی بهره‌مند شوند. به عبارتی، آموزش و پرورش تطبیقی حوزه‌ای از آموزش است که نظام آموزشی یک کشور را با استفاده از اطلاعات و نظام‌های دیگر کشورها تحلیل و سیاست‌هایی برای بهبود آموزش طراحی می‌کند؛ آموزش و پرورش تطبیقی و مقایسه کشورها باهم زمینه را برای انتقاد و رفع مشکل‌های نظام آموزش و پرورش فراهم می‌کند و سیاست‌گذاران تعلیم و تربیت را در کشف و تحلیل مسائل تربیتی یاری می‌دهد حسینی‌خواه، ۱۳۹۴). بنابراین، ضروری است سیاست‌گذاران آموزشی از اهداف دوره‌های تحصیلی نظام آموزشی دیگر کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه به ویژه دوره ابتدایی آگاه باشند به نقل از آقازاده (۱۳۷۹) بررسی وضعیت اهداف ابتدایی در ایران و اثربخشی آن نیازمند بررسی وضعیت و تحقق اهداف مصوب دوره ابتدایی و مقایسه با دیگر کشورها و اهداف سازمان بهداشت جهانی است؛ هدفی که نیازمند بهره‌گیری از رویکرد آموزش و پرورش تطبیقی است. یکی از موارد قابل استفاده از دانش تطبیقی، آموزش ابتدایی دوره ابتدایی است که علاوه بر اینکه یک حق محسوب می‌شود، سنگ‌بنای موفقیت یک جامعه نیز به شمار می‌رود. بر این اساس، اگرچه «کیفیت آموزش» مفهومی چندوجهی و مبهم بوده و معیارهای متفاوتی برای سنجش آن پیشنهاد شده است اما «ایجاد تغییرات مطلوب و موفقیت‌آمیز در دانش‌آموزان» فصل مشترک همه آن‌ها به‌شمار می‌رود. کیفیت آموزش ابتدایی به معنای آن است که دانش‌آموزان قادر به یادگیری درک تدریجی ظرفیت‌های خود شوند و به گونه‌ای معنادار و هدفمند در جامعه جذب شوند و در آن مشارکت داشته باشند؛ با وجود این معیار، امروزه در بسیاری از کشورهای درحال توسعه، کودکان اغلب کمتر از آن چیزی که در موردش آموزش می‌بینند یا آنچه باید در مدرسه آموزش یابند، یاد می‌گیرند. پیشرفت پایین در یادگیری دوره ابتدایی

(فاصله از اهداف تعیین شده دوره ابتدایی و سازمان بهداشت جهانی و نتایج آزمون‌هایی مثل پرلز و تیمز ۲۰۲۱)، به ویژه در حوزه‌های اجتماعی و کاربردی، اساساً به دلیل این مجموعه عوامل است: سیاست‌های آموزشی نادرست، محیط‌های یادگیری نابسند، عدم دسترسی به آموزش‌های هدفمند و فعال، روش‌های یادگیری نامناسب و کم‌بازده، مدیریت کم‌اثر، مربیان و دانش‌آموزان بی‌انگیزه و مواردی از این دست که در اهداف دوره ابتدایی مشهود است (سورتیجی اوکرکایی، ۱۴۰۲)؛ به عبارتی، دوره ابتدایی یکی از دوره‌های با اهمیت در نظام‌های آموزش و پرورش است، زیرا زمینه و شرایط شکل‌گیری شخصیت و رشد همه‌جانبه افراد در این دوره فراهم می‌شود. آموزش و پرورش به‌طور اعم و آموزش ابتدایی به‌طور اخص توجه مسئولان کشور را به خود معطوف داشته و در دوره‌های مختلف سعی بر آن بوده است تا گام‌هایی برای تقویت و بهبود آن برداشته شود؛ ولی هنوز شکافی بس عمیق با وضعیت مطلوب وجود دارد که نیازمند به کارگیری منابع (مالی، مادی و انسانی)، بهره‌برداری از سازوکارهای بهبودبخش و سعی و تلاش بیش از پیش و توجه ویژه به اهداف و فرایند این دوره است. با وجود این، در راهکار شماره ۲۰/۳ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به دوره ابتدایی اینگونه تأکید شده است: اولویت‌بخشی به آموزش ابتدایی در تأمین و تخصیص منابع. از این رو، اهمیت آموزش ابتدایی موضوعی چندجانبه و مورد توجه، حداقل در بیان و اسناد، در تمامی حوزه‌ها تصمیم‌گیر بوده ولی هنوز نتوانسته است جایگاه اصلی خود را بیابد. با وجود این « دوران کودکی و نوجوانی، مهم‌ترین دوره زندگی دانش‌آموزان است و آموزش ابتدایی به سبب زیربنایی و پایه‌ای بودن، نقشی مبنایی در تعلیم و تربیت و به تبع آن در زندگی انسان برعهده دارد و در طی قرن‌ها و تاریخچه آموزش و پرورش، این ضرورت بیشتر شده و بر مبنایی بودن آن تأکید شده است (اعتمادی، ۱۳۹۱). همچنین، کشورهای توسعه‌یافته بخش عمده‌ای از دستاوردهایشان را به‌درستی مدیون نظام آموزشی اثربخش هستند، همواره در حال مطالعه و برنامه‌ریزی برای بهبود و افزایش کارایی این نظام آموزشی هستند (هزادی بیکاه، ۱۳۹۷). به اعتقاد برخی صاحب‌نظران، دوره ابتدایی مناسب‌ترین فرصت برای تحصیل و یادگیری مهارت‌های زندگی است و سرآغاز رشد استعدادها و کودکی است». به عبارتی اهداف این دوره و توجه به مهارت‌های ضروری زندگی و آگاهی از تحولات

جهانی، آینده دانش‌آموزان این دوره را مشخص می‌کند؛ «چنانچه کودکان در این سنین مهارت‌های لازم را نیاموزند، فرصت جبران آن در مراحل بعدی رشد وجود نخواهد داشت و یا خیلی سخت خواهد بود. به طور کلی اهداف هر دوره تحصیلی، به ویژه دوره ابتدایی، نقشه راه و هدف تعلیم و تربیت ابتدایی را مشخص می‌کند و ضروری است توجه ویژه به طراحی و تنظیم این اهداف داشت. دوره ابتدایی پایه و اساس کسب مهارت‌های زندگی است و فقدان این مهارت‌ها و توانایی‌های عاطفی، روانی و اجتماعی افراد را در مواجهه با مسائل و مشکلات آسیب‌پذیر کرده و آن‌ها را در معرض انواع اختلالات روانی، اجتماعی، رفتاری، تحصیلی و شغلی قرار می‌دهد (جزایری و رحیمی، ۱۳۹۴). همچنین، در مطالعات تطبیقی یکی از مواردی که می‌توان اهداف این دوره مهم در ایران را با آن مقایسه و تحلیل کرد و از ابعاد مختلف بررسی کرد، مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی است که یکی از سازمان‌های تخصصی زیرمجموعه سازمان ملل متحد^۱ است. سازمان بهداشت جهانی، تعریفی مشخص و بین‌المللی برای مهارت‌های ده‌گانه زندگی در نظر گرفته است. این مهارت‌ها در چهارچوب مشخص و با سرفصل‌های مصوب بین‌المللی، آموزش داده می‌شوند و این مهارت‌ها را اینگونه تعریف می‌کند: «مهارت‌های زندگی مجموعه مهارت‌های روانی - اجتماعی هستند که به دانش‌آموز کمک می‌کنند به شکلی سازنده با نیازها و چالش‌های زندگی روزمره روبه‌رو شوند و بهتر با آن‌ها کنار بیایند». نیازهای زندگی امروز، تغییرات سریع اجتماعی فرهنگی، تغییر ساختار خانواده، شبکه گسترده و پیچیده ارتباطات انسانی و تنوع، گستردگی و هجوم منابع اطلاعاتی انسان‌ها را با چالش‌ها، استرس‌ها و فشارهای متعددی روبه‌رو کرده است که مقابله مؤثر با آن‌ها نیازمند توانمندی‌های روانی - اجتماعی است. این مهارت‌ها شامل خودآگاهی، مهارت همدلی، روابط بین‌فردی، مهارت ارتباط مؤثر، مقابله با استرس، مدیریت هیجان، حل مسئله، تصمیم‌گیری، تفکر خلاق و تفکر نقادانه هستند (معصومی‌نژاد و لامعی، ۱۴۰۰).

- **مهارت ارتباط مؤثر:** این توانایی به فرد کمک می‌کند تا بتواند کلامی و غیر کلامی و مناسب با فرهنگ، جامعه و موقعیت، خود را بیان کند بدین معنا که فرد بتواند نظرها، عقاید، خواسته‌ها، نیازها و هیجان‌های خود را ابراز و به‌هنگام نیاز بتواند از دیگران درخواست کمک و راهنمایی کند.

۱. سازمان ملل متحد بزرگترین، معروف‌ترین و قدرتمندترین سازمان بین دولتی در جهان است (United Nations).

مهارت تقاضای کمک و راهنمایی از دیگران، در مواقع ضروری، از عوامل مهم یک رابطه سالم است؛ چندین مهارت در ایجاد ارتباط خوب و مؤثر است که عبارت‌اند از: خوب گوش کردن به صحبت‌های دیگران، خوب سؤال پرسیدن، خوب توضیح دادن، توانایی ابراز وجود و فهمیدن زبان بدن دیگران. مهارت ارتباط مؤثر باعث می‌شود تا افراد از نظر اجتماعی پرورش پیدا کنند و در جامعه بتوانند جایگاه بهتری را داشته باشند.

- **مهارت روابط بین فردی:** این توانایی به ایجاد روابط بین فردی مثبت و مؤثر فرد با انسان‌های دیگر کمک می‌کند. یکی از این موارد، توانایی ایجاد روابط دوستانه است که در سلامت روانی و اجتماعی، روابط گرم خانوادگی، به عنوان یک منبع مهم روابط اجتماعی ناسالم نقش بسیار مهمی دارد؛ به عبارتی شکلی پیشرفته از مهارت ارتباط مؤثر است.

- **همدلی:** توانایی تصور و درک زندگی برای شخص دیگری است؛ حتی در شرایطی که ممکن است با آن آشنا نباشند؛ همدلی می‌تواند به ما در درک و پذیرش افرادی که با ما متفاوت هستند کمک کند؛ همچنین می‌تواند تعاملات اجتماعی را بهبود بخشد؛ به ویژه در محیط‌های متنوع. توسعه همدلی می‌تواند منجر به شفقت و درک بیشتر نسبت به دیگران شود که در نهایت می‌تواند منجر به جامعه‌ای هماهنگ‌تر و فراگیرتر شود.

- **خودآگاهی:** اصطلاحی است که در روان‌شناسی به کار می‌رود و به توانایی فرد در شناخت و درک احساسات، افکار، و رفتارهای خود اشاره دارد. این یک جنبه مهم از هوش هیجانی است و جزء کلیدی رشد و توسعه شخصی محسوب می‌شود. خودآگاهی شامل توانایی تأمل در تجربیات خود و درک اینکه چگونه باورها، ارزش‌ها و نگرش‌های فرد را شکل داده‌اند؛ همچنین، شامل توانایی تشخیص نقاط قوت و ضعف خود و همچنین تعصبات و تعصبات خود است. خودآگاهی یک مهارت است که می‌تواند از طریق شیوه‌های مختلف مانند ذهن‌آگاهی، روزنامه‌نگاری و درمان توسعه یابد. با توسعه خودآگاهی، افراد می‌توانند روابط خود را با دیگران بهبود بخشند، تصمیم‌های بهتری بگیرند و در زندگی شخصی و حرفه‌ای خود به موفقیت‌های بیشتری دست یابند.

- **تصمیم‌گیری:** یک مهارت زندگی است که به افراد کمک می‌کند تا با تصمیم‌گیری‌های مربوط

به زندگی خود به طور سازنده برخورد کنند. این مهارت شامل ارزیابی گزینه‌های مختلف و در نظر گرفتن پیامدهای بالقوه تصمیم‌های مختلف است.

- **حل مسئله:** به عنوان نمونه‌ای از مهارت زندگی ارائه می‌شود که می‌تواند به صورت یک سری مراحل آموزش داده شود، مانند تعریف مسئله، تفکر راه حل‌ها، وزن کردن مزایا و معایب و انتخاب مناسب‌ترین راه حل. حل مسئله یک مهارت ضروری زندگی است که به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا با مسائل سازنده برخورد کنند. اگر مشکلات قابل توجهی را حل نشده رها کنند، می‌تواند منجر به استرس روانی و فشار جسمی شود. تفکر خلاق یک جنبه حیاتی از تصمیم‌گیری و حل مسئله است؛ اجازه می‌دهد تا فرد به کشف گزینه‌های مختلف و پیامدهای اقدامات و یا عدم اقدام آنان آگاهی یابد. حتی اگر مشکلی آشکار وجود نداشته باشد، تفکر خلاق می‌تواند به آنان کمک کند تا به طور سازگار و انعطاف‌پذیر به موقعیت‌های زندگی روزمره خود پاسخ دهند. حل مسئله و تفکر خلاق به هم متصل هستند و می‌توانند با هم برای مقابله با مسائل پیچیده به طور مؤثر استفاده شوند.

- **تفکر خلاق** به تصمیم‌گیری کمک می‌کند و افراد را قادر می‌کند تا گزینه‌های موجود و پیامدهای اقدامات یا عدم اقدام خود را کشف کنند.

- **مهارت تفکر انتقادی:** توانایی تحلیل اطلاعات و تجارب است. آموزش این مهارت‌ها، نوجوانان را قادر می‌کند تا در برخورد با ارزش‌ها، فشار گروه و رسانه‌های گروهی مقاومت کنند و از آسیب‌های ناشی از آن در امان بمانند. در این مهارت افراد یاد می‌گیرند که هر وقت مطلبی را می‌خوانند، می‌بینند یا می‌شنوند، در گام اول مطلب مورد نظر را بررسی کنند و بعد آن را بپذیرند، یا رد کنند. در واقع، تفکر انتقادی باعث می‌شود، افراد خوش باور یا دیر باور نباشند.

- **مقابله با احساسات (مدیریت هیجان):** یک مهارت ضروری زندگی است که شامل شناخت احساسات در خود و دیگران است. همچنین، شامل آگاهی از اینکه چگونه احساسات می‌توانند رفتار دانش‌آموز را تحت تأثیر قرار دهند و قادر به پاسخ مناسب به آن‌ها باشند. احساسات شدید مانند خشم یا غم و اندوه می‌تواند اثرات منفی بر سلامت ما داشته باشد، اگر ما به طور مناسب واکنش نشان نمی‌دهد.

- **مقابله با استرس:** یکی دیگر از مهارت‌های مهم زندگی است که شامل شناخت منابع استرس در زندگی انسان است. همچنین، شامل شناخت اینکه چگونه استرس دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و اقدام برای کنترل سطح استرس دانش‌آموزان است. این ممکن است به معنای ایجاد تغییرات در محیط فیزیکی یا شیوه زندگی دانش‌آموزان برای کاهش منابع استرس باشد (ویسبرگ، کاپلان و سیلو^۱، ۱۹۸۹).

آموزش مهارت‌های زندگی به آموزش مهارت‌های زندگی عمومی به کودکان و نوجوانان در مدارس، با تمرکز بر مشکلات عمده بهداشتی و اجتماعی اشاره دارد. هدف از آموزش مهارت‌های زندگی، ارتقای سلامت و رفاه از طریق آموزش مهارت‌های دانش‌آموزان ابتدایی است که به آن‌ها کمک می‌کند تا موقعیت‌های مختلف زندگی را هدایت کنند. آموزش مهارت‌های زندگی بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی است که توسط بندورا در سال ۱۹۷۷ توسعه یافته است، که نشان می‌دهد یادگیری یک سبک فعال، پردازش و ساختار تجربیات است. مدارس به ویژه مدارس ابتدایی مکان مناسبی برای معرفی آموزش مهارت‌های زندگی هستند زیرا در اجتماعی شدن دانش‌آموزان، دسترسی به تعداد زیادی از دانش‌آموزان و نوجوانان، زیرساخت‌های موجود، معلمان با تجربه، اعتبار بالا نزد والدین و اعضای جامعه و امکان ارزیابی کوتاه‌مدت و بلندمدت نقش دارند (ویسبرگ، کاپلان و سیلو، ۱۹۸۹). مدرسه شیوه اندیشیدن، مهارت‌های تفکر خلاق و انتقادی، تصمیم‌گیری و حل مسأله و نیز چگونه زیستن و نحوه زندگی، ارتباطات و مشارکت اجتماعی را به کودکان و نوجوانان می‌آموزد که مجموعه این اهداف مهم زندگی را سازمان بهداشت جهانی^۲ با عنوان مهارت‌های ده‌گانه زندگی معرفی کرده است (عسکری، الهی منش، و پریراد، ۱۳۹۸). هدف پژوهش حاضر، مقایسه تطبیقی اهداف آموزش ابتدایی ایران و فنلاند و تطبیق آن با مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی است، و از آنجا آموزش ابتدایی پایه و اساس تعلیم و تربیت و یک نظام آموزشی است، بنابراین، مطالعات تطبیقی آموزش و پرورش دو کشور ایران و فنلاند درصدد تبیین وجوه تشابه و

1. Weissberg. Caplan & Sivo.

۲. یکی از سازمان‌های تخصصی زیرمجموعه‌ی سازمان ملل متحد (UN) است و امروزه سازمان بهداشت جهانی با عضویت ۱۹۴ کشور به فعالیت خود ادامه می‌دهد و مقر اصلی آن در ژنو کشور سوئیس است.

تفاوت میان اهداف دوره ابتدایی و کسب تجربه از برنامه‌ها و فعالیت‌های موفق و ناموفق آن‌ها بر مبنای مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی است. در این راستا، پژوهش‌های متفاوتی در بخش‌های مختلف نظام‌های آموزشی انجام شده است؛ برای مثال، در پژوهش ولیخان‌نیا و هاشمی (۱۳۹۹) با موضوع مقایسه تطبیقی نظام آموزش و پرورش ایران و نظام آموزش و پرورش سنگاپور حول محور توسعه بیان می‌کنند که آموزش و پرورش سنگاپور به مهارت و توانایی حل مسئله اهمیت بیشتری داده و تمام تلاش سیستم آموزشی سنگاپور در راستای تربیت شهروندانی آشنا با مهارت‌های زندگی، آداب اجتماعی است؛ در حالی که در نظام آموزشی ایران صرفاً بیشتر به جنبه‌های آموزشی پرداخته شده و پرورش راه، در وهله دوم قرار می‌دهد و نظام اهمیت نمره و رتبه، همچنان در جایگاه اول قرار دارد؛ در گزارش دیگری از کشور فنلاند، در دوره ابتدایی از دانش‌آموزان انتظار می‌رود که علاوه بر زبان مادری دو زبان دیگر هم بیاموزند. همچنین، دانش‌آموزان هر هفته می‌توانند در کلاس‌هایی مانند هنر، موسیقی، آشپزی، نجاری، فلزکاری و پارچه‌بافی شرکت کنند و تکالیف اندکی به دانش‌آموزان داده می‌شود تا زمان کافی برای انجام فعالیت‌های فوق برنامه وجود داشته باشد؛ مثلاً علاوه بر کلاس‌های موسیقی مدرسه، بسیاری از دانش‌آموزان به آموزشگاه‌های تخصصی موسیقی می‌روند تا اعتماد به نفس و خودباوری در آن‌ها افزایش یابد و از سوی دولت به آن‌ها یارانه پرداخت می‌شود و در نتیجه، دانش‌آموزان در قبال پرداخت مبلغ اندکی می‌توانند به صورت تخصصی نظریات موسیقی یا نواختن یک ساز را یاد بگیرند (نظام آموزشی فنلاند، ۱۳۹۹). در پژوهشی، حسینی‌خواه (۱۳۹۴) با موضوع «مطالعه تطبیقی عناصر برنامه درسی ابتدایی ایران و سوئد» بیان کرد که آموزش و پرورش سوئد بر طبیعت روانی کودکان استوار بوده و همواره تلاش می‌شود تا دانش‌آموزان از فراگیری دانش لذت ببرند و برنامه‌های درسی دانش‌آموزان با زندگی اجتماعی آنان ارتباط تنگاتنگی دارد. امام جمعه، احمدی و تیمورنیا (۱۳۹۲) با موضوع بررسی تطبیقی فعالیت‌های فوق برنامه دوره ابتدایی ایران با کشورهای آمریکا، انگلستان و مالزی بیان می‌کنند که محتوای برنامه‌های فوق برنامه ابتدایی در ایران از تنوع کمتری برخوردار است و بیشتر به فعالیت‌های مذهبی اهمیت داده شده است. تفاوت عمده ایران با سایر کشورها در اجرای برنامه‌ها، این است که میزان مشارکت معلمان در کشورهای مورد مطالعه بیشتر از ایران است و بیشتر جنبه مهارتی و

اجتماعی دارد. حسینی (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «مقایسه ویژگی‌های آموزش دوره ابتدایی در کشورهای ایران و مالزی» انجام دادند که نتایج حاکی از آن بود که برنامه درسی در ایران دارای انعطاف‌پذیری خیلی کم بوده و معلمان موظف به اتمام کتاب در طی زمانبندی سال تحصیلی می‌باشند که مانع از توجه به تفکر خلاق و انتقادی در دانش‌آموزان شده و دروس فارسی، ریاضیات و علوم تجربی دارای اهمیت بیشتری می‌باشند. برنامه درسی در مالزی از نظر محتوا، علاوه بر مباحث علمی به اهداف هنری و خلاقیت و پرورش شهروند مطلوب توجه ویژه شده است. در پژوهش دیگری دهقانی تل گردویی (۱۳۹۶) با موضوع «مقایسه نظام آموزشی دوره ابتدایی ایران با آمریکا» بیان می‌کنند که سبک مدارس در آمریکا، دانش‌آموزمحوری بوده و کلیه شرایط لازم در مدارس مثل تعداد دانش‌آموزان یک کلاس و امکانات آموزشی و موارد دیگر برای تحقق مهارت‌های زندگی و توسعه مهارت‌های فردی دانش‌آموزان انجام می‌شود و دارای یک سیستم مشارکتی با حجم مناسب محتوا است. معصومی‌نژاد و لامعی (۱۴۰۰) در پژوهش خود با عنوان «شناسایی مؤلفه‌های مهارت‌های زندگی سازمان بهداشت جهانی در برنامه درسی مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی» بیان می‌کنند که تمامی ابعاد ۵گانه مهارت‌های زندگی طبق تعریف سازمان جهانی بهداشت، در برنامه درسی مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی مورد تأکید قرار گرفته است. نکته‌ای که حائز اهمیت است این است که در پایه‌های مختلف، این مؤلفه‌ها یا ابعاد به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود آموزش هر یک از این مؤلفه‌ها در پایه‌های مختلف نسبت به دیگری ممکن است، برتری نسبی داشته باشد؛ ولی این تفوق، وضعیت پیش‌بینی نشده خاصی ندارد. وجود برخی از این مؤلفه‌ها به صورت مشهود و برخی به صورت مستتر در فعالیت‌های یادگیری تعریف شده است. هر مؤلفه‌ای از مهارت‌های زندگی بسته به موقعیت یادگیری، ممکن است در یک فعالیت یا فعالیت‌های مختلف برنامه‌ریزی شده باشد. در برخی فعالیت‌های آموزشی، مؤلفه‌ها همپوشانی دارند و به صورت مکمل به اجرا گذاشته می‌شوند. بنابراین، با توجه به اهمیت این موضوع و مشکلات بیان‌شده دوره ابتدایی ایران متناسب با اهداف مصوب تعلیم و تربیت و مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی، ضروری است در این حوزه پژوهش‌هایی انجام شود و اهداف این دوره نیز بررسی شود؛ بنابراین، این پژوهش بر آن است تا با بررسی و تحلیل اهداف دوره ابتدایی فنلاند بر اساس مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی و

تطبیق آن با اهداف آموزش ابتدایی در ایران، ضمن کشف شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود میان آن‌ها، با استفاده از مزایای قابل اعمال نظام آموزش ابتدایی فنلاند، گامی در جهت ارتقای سطح کیفی اهداف آموزش ابتدایی در ایران بردارد. در این رابطه، محقق به دنبال پاسخ به پرسش‌های زیر است:

۱. وضعیت اهداف آموزش ابتدایی در ایران بر اساس مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی (۱۳۹۳) چگونه است؟
۲. وضعیت اهداف آموزش ابتدایی در فنلاند بر اساس مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی (۱۳۹۳) چگونه است؟
۳. چه تفاوت و شباهت‌هایی در اهداف دوره ابتدایی نظام آموزشی ایران با فنلاند بر اساس مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی (۱۳۹۳) وجود دارد؟
۴. چه راهکارها و پیشنهادهایی برای بهبود اهداف دوره ابتدایی ایران بر اساس مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی (۱۳۹۳) می‌توان ارائه داد؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر یک پژوهش کیفی، پیمایشی تطبیقی (مقایسه‌ای) است که اهداف دوره ابتدایی دو کشور ایران و فنلاند را مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی مقایسه و تحلیل می‌کند. جامعه آماری شامل کلیه اسناد شامل اطلاعات مورد نیاز برای پاسخگویی به سؤال از طریق اسناد و مدارک کتابخانه‌ای، گزارش‌های فصلی و سالیانه، سایت‌های بین‌المللی مانند یونسکو، سایت‌های وزارت آموزش و پرورش دو کشور، منابع علمی و مقالات مختلف به دست آمده است. الگوی مورد استفاده برای استخراج، مقایسه و تحلیل داده‌ها، الگوی بردی بود که شامل چهار مرحله توصیف (شامل یادداشت برداری و تدارک اطلاعات کافی برای توصیف پدیده‌ها و بررسی آن‌ها در مرحله بعدی)، تفسیر (شامل واری اطلاعاتی که در مرحله اول پژوهشگر به توصیف آن پرداخته است) همجواری (شامل بررسی اطلاعات، طبقه‌بندی و کنار هم قرار دادن به منظور فراهم آوردن چارچوبی برای مرحله بعدی) و مقایسه (شامل توجه به جزئیات بر اساس تشابهات و تفاوت‌ها و تحلیل آن‌ها) بود.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش متناسب با مراحل مدل بردی به شرح زیر است:

مرحله اول: توصیف

سؤال اول: وضعیت اهداف آموزش ابتدایی در ایران چگونه است؟

در راستای رسالت و مأموریت آموزش و پرورش و جهت‌دهی به رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان بر پایه تعالیم و دستورات دین مبین اسلام، اهداف دوره ابتدایی ایران براساس مصوب ششصد و چهل و هفتمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. اهداف دوره ابتدایی ایران

اهداف	ایران
اهداف اعتقادی	- اصول دین را می‌داند و به آن معتقد است.
	- خداوند را دوست دارد و او را بهترین یاور و کمک می‌کند.
	- با زندگی انبیا اولوالعزم به ویژه نبی اکرم (ص) و معصومین تا حدودی آشناست و آنان را دوست دارد.
	- با معنای معاد آشنا است و می‌داند که انسان در کارهایی که انجام می‌دهد نزد خداوند پاسخگو است. به اولیای دین، بزرگان و شخصیت‌های اسلامی احترام می‌گذارد.
	- معنای تولی و تبری را می‌داند.
	- قرآن را از رو می‌خواند و یا ترجمه برخی از سوره‌ها آشنایی داشته و از حفظ می‌خواند.
	- ترجمه بعضی از احادیث ساده را می‌داند.
	- نماز را به‌درستی می‌خواند و با احکام ضروری مربوط به نماز و روزه آشنا است.
	- احکام مربوط را رعایت می‌کند.
	- با مسائل مربوط به سن تکلیف و تقلید آشنا است و احکام را در ضرورت می‌داند و به آن عمل می‌کند (برای دختران)
	- با حلال و حرام است و احکام مربوط را در حد ضرورت رعایت می‌کند.
	- معنای امر به معروف و نهی از منکر را می‌داند.
	- به مجاهدین در راه خدا و شهدا احترام می‌گذارد.
	- زمان‌ها و مکان‌های مقدس و مهم را می‌شناسد.
- به حضور در مسجد علاقه نشان می‌دهد و آداب آن را می‌داند.	

ایران	اهداف
<ul style="list-style-type: none"> - راستگو و امین باشد. - مؤدب و مهربان است. - به عهد خود پای‌بند است. - مظاهر حیا و عفت در او آشکار است. - احترام به بزرگترها را وظیفه خود می‌داند و به نظرات آن‌ها توجه می‌کند. - از والدین اطاعت می‌کند. - شجاع و صبور است. - تمیز است و پاکیزگی را دوست دارد. - تکالیف شخصی روزانه خود را شخصاً انجام می‌دهد. - برای رسیدن به موفقیت پشتکار دارد و تلاش می‌کند. - پوشش اسلامی را دوست دارد و آن را رعایت می‌کند. - اوقات فراغت خود را با فعالیت‌ها و بازی‌های مناسب پر می‌کند. - امیدوار و بانشاط است و از مواجهه با مشکلات نمی‌هراسد. - ظاهری آراسته دارد. - خطا و اشتباه دیگران از کلمات محبت‌آمیز و دوستانه استفاده می‌کند. - برای رفتارهای خود با دیگران دلیل دارد. - برای انجام کارهای خود و دوستانش را به زحمت نمی‌اندازد. - به همکلاسان و همسالان خود در انجام وظایف یادگیری کمک می‌کند. - در برابر رفتارهای ناپسند خود پوزش خواسته و رفتار خود را اصلاح می‌کند. - نظم و انضباط را در خانه، مدرسه و اجتماع رعایت می‌کند. 	<p>اهداف اخلاقی</p>
<ul style="list-style-type: none"> - نسبت به شناخت پدیده‌ها کنجکاو است. - در فکر کردن، شنیدن، گفتن و بیان مقصود، خواندن و نوشتن و حساب‌کردن مهارت کافی دارد. - با زبان فارسی آشنایی دارد و می‌تواند از کتاب و روزنامه استفاده کند. - به اهمیت و ارزش اطلاعات و اطلاع‌رسانی در زندگی آگاه است. - ارزش علم را در انجام درست کارها تا حدی می‌داند. - مهارت‌های اولیه برای زندگی در جامعه را کسب کرده است. - با نحوه یادگیری خود تا حدودی آشناست. - به مطالعه کتاب علاقمند است. 	<p>اهداف علمی و آموزشی</p>

اهداف	ایران
<p>اهداف فرهنگی هنری</p> <ul style="list-style-type: none"> - به زیبایی‌های طبیعت توجه دارد و هماهنگی آن را دوست دارد. - در زمینه‌های هنری از زیبایی در پدیده‌های طبیعی الگو می‌گیرد. - از مشاهده آثار هنری لذت می‌برد. - ذوق و خلاقیت هنری خود را در انجام فعالیت‌ها نشان می‌دهد. - سنت‌ها، پدیده‌ها و آثار موزون را دوست دارد. - با برخی آثار معروف هنری آشنا است. - به خواندن اشعار و قصه‌های مناسب علاقه مند است. - برخی از آداب فرهنگی و اجتماعی اسلامی ایرانی را می‌داند و برای آن‌ها ارزش قائل است. 	
<p>اهداف اجتماعی</p> <ul style="list-style-type: none"> - وظایف خود را در مقابل خانواده، دوستان و همسایگان می‌داند. - اعضای خانواده خود را دوست می‌دارد و در انجام کارها به آن‌ها کمک می‌کند. - به معلمین و اولیای مدرسه احترام می‌گذارد. - به حق خود قانع است و حقوق دیگران را رعایت می‌کند. - برای به دست آوردن حق خود از راه‌های درست تلاش می‌کند. - همکلاسی‌های خود را دوست دارد و به آن‌ها کمک می‌کند. - همکاری با دیگران را دوست دارد. - در بازی‌ها و فعالیت‌های گروهی شرکت می‌کند. - مقررات مدرسه را می‌داند و به آن‌ها عمل می‌کند. - به رعایت مقررات اجتماعی علاقه نشان می‌دهد. - به انجام وظایف و مسئولیت‌هایی که برعهده او می‌گذارند، پای‌بند است. - نظرات اصلاحی دیگران را مورد خود می‌پذیرد. - اشتباهات دیگران را با رعایت احترام به آن‌ها تذکر می‌دهد. - در برابر خدمت دیگران قدرشناس است و از آن‌ها تشکر می‌کند. - آداب سخن‌گفتن را رعایت می‌کند. - خدمت‌کردن به میهن و مردم خود را دوست دارد. 	
<p>اهداف زیستی</p> <ul style="list-style-type: none"> - از حواس خود به‌خوبی محافظت و استفاده می‌کند. - در نشستن و راه‌رفتن و استفاده از قوای بدنی به‌درستی عمل می‌کند. - بهداشت فردی و اجتماعی را رعایت می‌کند. - در حفظ محیط زیست کوشا باشد. - با تمرین‌ها و بازی‌های مناسب، قابلیت‌های جسمی خویش را افزایش می‌دهد. - نکات ایمنی را می‌داند و رعایت می‌کند. - اهمیت مصونیت در برابر امراض را درک می‌کند. - در حفظ و سلامتی خود و دیگران تلاش می‌کند. 	

اهداف	ایران
اهداف سیاسی	<ul style="list-style-type: none"> - نظام جمهوری اسلامی ایران را می‌شناسد. به پرچم کشور احترام می‌گذارد و سرود ملی را از حفظ می‌خواند. - با زندگی بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران آشنا است و از او به بزرگی یاد می‌کند. - اهمیت استقلال و آزادی را در پیشرفت جامعه درک می‌کند. - به حکومت دینی و ولایت فقیه علاقه‌مند است. - مسلمانان را دوست دارد و نسبت به امور آنان بی‌تفاوت نیست. - اقوام مختلف ایرانی را می‌شناسد با آنان احساس همبستگی می‌کند. - افراد عدالت خواه و حق طلب را دوست می‌دارد. - سران کفار و مشرکین صدر اسلام را می‌شناسد و با اعمال آن‌ها نسبت به پیامبران و مسلمین آشنا است. - سران کفار و مشرکین معاند با اسلام را در زمان حاضر می‌شناسد. - با مفهوم وحدت و امنیت ملی آشنا است.
اهداف اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> - کار کردن را دوست دارد و به افرادی که کارهای مفید دارند، احترام می‌گذارد. - وسایل خود را تمیز و سالم نگه می‌دارد. - تن‌پروزی، بیکاری و راحت‌طلبی را از عوامل شکست فرد و جامعه می‌داند. - در حفظ اموال عمومی به عنوان ثروت ملی می‌کوشد و در استفاده از آن‌ها درست عمل می‌کند. - مالکیت خود و دیگران را تمیز می‌دهد و به مالکیت دیگران احترام می‌گذارد. - مشاغل و حرف موجود در محیط زندگی خود را می‌شناسد (آقاجانی، ۱۳۹۳).

سؤال ۲. اهداف در دوره ابتدایی فنلاند چگونه است؟

دوره ابتدایی در فنلاند، که به عنوان «آموزش و پرورش اولیه»^۱ شناخته می‌شود، هدف اصلی آماده‌سازی دانش‌آموزان برای یادگیری و رشد در مراحل بعدی تحصیل است؛ اهداف دوره ابتدایی مصوب وزارت آموزش و فرهنگ فنلاند و شوراهای محلی در فنلاند است؛ شوراهای محلی در فنلاند نیز نقش بسیار مهمی در آموزش و پرورش ایجاد کرده‌اند. در فنلاند، مسئولیت آموزش و پرورش به عنوان یکی از کشورهای با سیستم آموزش برتر جهان، بر عهده دو نهاد اصلی است: ۱. وزارت آموزش و فرهنگ: این وزارتخانه مسئول تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های آموزشی، اجرای قوانین آموزشی و مدیریت نظام آموزش و پرورش در سراسر کشور است. وزیر آموزش و فرهنگ ریاست این وزارتخانه را بر عهده دارد. ۲. شهرستان‌ها و شوراهای محلی: تدوین و اجرای برنامه‌های آموزشی منطقه‌ای و محلی در اطراف شهرها و شهرستان‌ها به عهده شوراهای محلی و شهرستانی

1. Primary education

است. این شوراها در معرض همکاری با وزارتخانه آموزش و فرهنگ قرار دارند و سیاست‌ها و برنامه‌های ملی را در سطح محلی اجرا می‌کنند (شورای آموزش و فرهنگ، ۲۰۱۴). اهداف دوره ابتدایی در فنلاند در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. اهداف دوره ابتدایی در فنلاند

اهداف	فنلاند
مهارت‌های پایه	<p>۱. آموزش و یادگیری مفاهیم پایه:</p> <p>- ریاضیات و علوم: توسعه مفاهیم ریاضی و علوم، حل مسائل و تفکر منطقی.</p> <p>- زبان و خواندن و نوشتن: تقویت مهارت‌های زبانی، تفهیم مطلب و توانایی خواندن و نوشتن قوی.</p> <p>- زبان خارجی: آشنایی با زبان دوم و توسعه مهارت‌های مکالمه، شنیداری و ارتباط بین فرهنگی.</p>
	<p>۲. توسعه مهارت‌های عمومی:</p> <p>- مهارت‌های ارتباطی: توانایی ارتباط مؤثر، همکاری و گروهی.</p> <p>- مهارت‌های مدیریتی: شناخت و بهره‌برداری از زمان، خودسازماندهی و هدف‌گذاری.</p> <p>- مهارت‌های اجتماعی: مهارت‌های احترام، همدلی، تفاوت‌پذیری و حل تعارض.</p>
	<p>۳. توانمندسازی شخصی و انگیزشی:</p> <p>- رشد شخصی و خودآگاهی: توسعه قدرت‌های شخصی، اعتماد به نفس و تعیین هدف.</p> <p>- توانایی‌های خلاقیت و نوآوری: ترغیب به تفکر خلاق و حل مسائل به شیوه‌های نوآورانه.</p> <p>- تحقق هدف‌های شخصی: آشنایی با فرایند تعیین هدف و تحقق آن براساس علاقه‌ها و استعدادهای شخصی.</p>
	<p>۴. آمادگی برای زندگی و مشارکت اجتماعی:</p> <p>- فعالیت‌های بدنی و بهداشتی: اهمیت فعالیت بدنی، سلامتی و توانمندی‌های حرکتی.</p> <p>- مشارکت اجتماعی: درک ارتباطات اجتماعی، قوانین و ارزش‌های جامعه.</p>
	<p>۵. توسعه مهارت‌های هنری و فرهنگی:</p> <p>- تشویق به خلاقیت و بیان هنری در حوزه‌های مختلف مانند نقاشی، موسیقی و تئاتر.</p> <p>- ایجاد فضایی برای بیان فردی و احساس هنری (پولکینن جی و رووتی^۱، ۲۰۱۱).</p>

اهداف	فنلاند
توسعه شخصی و اجتماعی	<p>۱. توسعه مهارت‌های اجتماعی و همکاری:</p> <ul style="list-style-type: none"> - آموزش مدیریت و حل تعارض در مواجهه با همکلاسی‌ها و دیگران. - تشویق به همکاری و کار گروهی در فعالیت‌های مختلف. <p>۲. تربیت انفرادی و خودآزمایی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تشویق به بهره‌برداری از خودآگاهی و خودکنترلی برای رشد شخصی. - توانمندسازی به منظور پیشرفت در مسیر آموزش و توسعه توانایی‌های فردی. <p>۳. تعامل با جامعه:</p> <ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با ساختارهای اجتماعی و سیاسی در جامعه. - ترویج مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و خدمت به جامعه. <p>۴. پژوهش و خلاقیت:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تشویق به کنجکاوی و پرسشگری در مسایل مختلف. - ترغیب به تجربه‌پژوهی و خلاقیت در حل مسائل. <p>۵. توانمندسازی فرهنگی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با فرهنگ و تاریخ کشور و جهان. - ارزش‌ها و تقالید فرهنگی را به ارمغان آوردن. <p>۶. توسعه مهارت‌های کارگروهی و همکاری:</p> <ul style="list-style-type: none"> - توانمندسازی در کار گروهی، اشتراک‌گذاری و تعامل مؤثر با همدیگر. <p>دوره ابتدایی در فنلاند تلاش می‌کند تا با بهره‌گیری از روش‌های آموزشی متنوع و مهارت‌های عمومی واقعی، توانمندی‌های کودکان را تقویت کند و آن‌ها را برای مرحله بعدی تحصیل آماده کند. در نهایت، هدف اصلی این دوره آموزشی، توسعه شخصیت کامل و متعادل دانش‌آموزان به عنوان اعضای فعال و مسئول جامعه است (سیلوا، برم و دلسلر، ۲۰۱۹).</p>
توسعه مهارت‌های علمی و تکنولوژی	<p>۱. ترویج آموزش علوم و فناوری:</p> <ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با مفاهیم علمی و اصول پایه فناوری. - توسعه تفکر علمی و پیشرفت تکنولوژی. <p>۲. تربیت تفکر کاربردی و علمی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - آموزش روش‌ها و مدل‌های علمی و تحلیل مسائل. - ترغیب به اعمال علمی در حل مسائل و بررسی پدیده‌های طبیعی.

اهداف	فنلاند
	<p>۳. ارتقای مهارت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات:</p> <ul style="list-style-type: none"> - آموزش مهارت‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT). - توانمندسازی در استفاده مؤثر از ابزارهای دیجیتال و برنامه‌نویسی. <p>۴. توسعه نگرش علمی و کنجکاوی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ترغیب به پرسش و کاوش علمی در مورد دانش طبیعی و آگاهی از جهان اطراف. - ترویج ایده‌پردازی، طراحی آزمایشات و جمع‌آوری داده‌های علمی. <p>توسعه این مهارت‌های علمی و تکنولوژی در دوره ابتدایی فنلاند، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا با آگاهی دقیق از جهان طبیعی و استفاده هوشمندانه از فناوری، به نوآوری، حل مسائل علمی و پیشرفت فناوری در جامعه سهم شونند (سیمولا، وارجو و ترنانه، ۲۰۱۱).</p>
<p>توسعه مهارت‌های فردی و روان‌شناختی</p>	<p>۱. تقویت خودآگاهی و خودشناسی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تربیت آگاهی از قدرت و ضعف شخصی. - توانمندسازی در تعیین هدف‌ها و توسعه هویت شخصی. <p>۲. ایجاد اعتماد به نفس و توانایی خود:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ترغیب به ارزش‌گذاری خود و قدرت‌های داخلی. - ترویج پذیرش خطا و بهبود مستمر. <p>۳. توانمندسازی در مدیریت هیجان‌ها و استرس:</p> <ul style="list-style-type: none"> - آموزش راهکارها برای کنترل هیجان‌ها و مقابله با استرس. - تربیت مهارت‌های پایه روان‌شناختی. <p>۴. احساس همدردی و ارتباط اجتماعی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تقویت مهارت‌های ارتباطی و قدرت ترکیب در گروه‌ها. - تشویق به تعامل احساسی مؤثر و حل و فصل اختلافات. <p>توسعه این مهارت‌های فردی و روان‌شناختی در دانش‌آموزان در دوره ابتدایی، به بهبود خودشناسی، موفقیت شخصی، مدیریت ارتباطات اجتماعی و بهبود بعد روانی کودکان کمک می‌کند. این همه مهارت‌های روان‌شناختی و فردی کمک می‌کند به ساختن یک زندگی توازن‌دهنده و پربار (شورای آموزش و فرهنگ، ۲۰۱۴).</p>

اهداف	فنلاند
توانمندسازی در حوزه هنر و فرهنگ	۱. ترویج هنر و ارتقای تجربیات هنری: - فراهم کردن فرصت‌ها برای آشنایی با هنرهای مختلف مانند نقاشی، موسیقی و نمایش. - تشویق دانش‌آموزان به شرکت در فعالیت‌های هنری و خلاقانه.
	۲. ارتقای تفکر انتقادی و خلاقیت در هنر: - آموزش مهارت‌های تفکر انتقادی و اندیشه خلاقانه در هنر. - ترغیب به تولید و خلق اثرهای هنری با رویکرد نوین.
	۳. ارزش‌گذاری تنوع فرهنگی: - آشنایی با فرهنگ‌ها، سنت‌ها و تاریخچه‌های مختلف جهان. - ترویج احترام و تقدیر از تنوع فرهنگی و زبان‌ها.
	۴. توسعه مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی از طریق هنر: - توانمندسازی در ارائه و بیان خلاقانه از طریق هنر. - آموزش مهارت‌های ارتباطی و همکاری در فعالیت‌های هنری گروهی.
	در نهایت، این هدف‌های هنری و فرهنگی در دوره ابتدایی در فنلاند به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا علاقه‌مندی‌های هنری خود را کشف کنند، عقلانیت و خلاقیت خود را تقویت کنند و به آرامش، تنظیم هیجان و ارتباط اجتماعی بهتر دست یابند (شورای آموزش و فرهنگ، ۲۰۱۴).

مرحله ۲: تفسیر

ایران: همان‌طور که در جدول ۱ ملاحظه شد، اهداف دوره ابتدایی در ایران به دسته‌بندی مختلفی از جمله علمی و آموزشی، اجتماعی و اقتصادی، زیستی و فرهنگی هنری و سیاسی و اعتقادی صورت گرفته است و هر یک از این عناوین نیز شامل موارد جزئی‌تری بوده که قابل مشاهده است؛ یکی از موارد قابل توجه در اهداف ایران همانند فنلاند، توجه به مباحث پایه مثل ریاضی، علوم و خواندن و... می‌باشد، این اهداف می‌تواند اساسی برای ایجاد پایه تحصیلی در دانش‌آموزان باشند و مراحل بعدی تحصیلی را تسهیل و قوی کنند؛ از طرفی، از جمله خلاها و محدودیت‌ها و نقدهایی که به اهداف ابتدایی در ایران وارد است، یکپارچگی درسی ناکافی است هدف اصلی ابتدایی در نظام آموزشی ایران، انتقال دانش در بخش‌های مختلف مانند ریاضیات، علوم، زبان و ادبیات است. اما بعضی از اهداف متعارض می‌توانند منجر به یکپارچگی درسی ناکافی شوند و ارتباط بین مباحث

مختلف را کاهش دهند. بهتر است که برنامه‌های آموزشی ابتدایی بر ارتباط و یکپارچگی میان رشته‌ها تمرکز کنند. از طرفی دیگر، برخلاف نظام آموزش ابتدایی فنلاند و یافته‌های کاکابرایی و صیدی (۱۳۹۷) در پژوهش خود با موضوع «اهمیت حل مسئله در دوره ابتدایی»، بیان کردند در ایران به طور کافی به مواردی چون توسعه فردی، تفکر خلاق و انتقادی و حل مسئله توجه نشده است؛ هدف‌های ابتدایی در نظام آموزشی ایران به طور کلی، بر روی تحصیلات و انتقال دانش تمرکز دارد و توسعه فردی و اجتماعی دانش‌آموزان را نادیده می‌گیرد. به عبارتی، مهارت‌های ارتباطی، مسئولیت‌پذیری، خلاقیت و همکاری که اساسی برای رشد و پیشرفت فردی هستند، به طور معمول، در محتوای آموزشی کمتر توجه می‌شود و علاوه بر تحصیلات درسی، دانش‌آموزان به آموزش مهارت‌های عملی و ضروری مانند مهارت‌های زندگی، اطلاعات دیجیتال و تفکر انتقادی نیاز دارند. هدف‌های ابتدایی در ایران باید بیشتر تمرکز بر این مهارت‌ها داشته باشند تا دانش‌آموزان را برای مواجهه با چالش‌های واقعی زندگی و آینده آماده کنند به عبارتی در اهداف دوره ابتدایی ایران، مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی توجهی نشده است و از جنبه مهارتی کمتری نسبت به فنلاند برخوردار است.

فنلاند: همان طور که در جدول ۲ ملاحظه شد، اهداف دوره ابتدایی در فنلاند دسته‌بندی‌های متفاوتی نسبت به ایران دارد و دارای شباهت و اختلاف‌هایی است که در ادامه بررسی می‌شود؛ اهداف دوره ابتدایی در فنلاند شامل دسته‌بندی‌هایی از قبیل مهارت‌های پایه، توسعه شخصی و اجتماعی، مهارت‌های علمی و تکنولوژی، مهارت‌های فردی و روان‌شناختی است که هر یک نیز دارای اهداف جزئی‌تری می‌باشند؛ یکی از نکات شایان توجه در اهداف فنلاند کارایی و اثربخشی نظام آموزشی آن و کسب نتایج موفقیت‌آموز در سطح علمی از جمله نتایج آزمون تیمز و پرلز است که در مقدمه اشاره شد و این در اهداف ابتدایی این کشور توجه ویژه‌ای به مباحث توسعه فردی و روان‌شناختی و مهارت‌های اجتماعی و فرهنگ و هنر و نشاط و شادی دانش‌آموزان شده است به عبارتی، محوریت تعلیم و تربیت، دانش‌آموز و توجه به ابعاد مختلف او است. به عبارتی همانگونه که در تحقیقات بهرامی‌نیک و رحیمی (۱۳۹۶)، و باباپورواجایی حیدری و خوارزمی (۱۳۹۵) در

پژوهش خود دریافتند، ایجاد محیط پویا و بانشاط و توجه به توسعه دانش‌آموزان را در زمینه‌های متعددی همچون علوم، ریاضیات، زبان‌ها، هنرها و توسعه فردی تقویت کند. این سیستم آموزشی به توانمندسازی دانش‌آموزان برای تحقق اهداف زندگی‌شان و یادگیری مستمر تا زندگی واقعی می‌پردازد و در طراحی این اهداف، عمده مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی مد نظر قرار گرفته‌اند؛ شایان ذکر است که موفقیت علمی، یک معیار چندبُعدی است که علاوه بر دانش و مهارت علمی، شامل جنبه‌های اجتماعی، فردی و روان‌شناختی نیز می‌شود و بی‌شک در چنین فردی دانش‌آموزان باعث پیشرفت تحصیلی آنان می‌شود. همچنین، هدف اصلی ابتدایی فنلاند، فراهم کردن یک محیط آموزشی شاد، پرمحتوا و تعاملی است که محیط پویایی دانش‌آموز با علاقه و رغبت به یادگیری می‌پردازد به طور کلی با توجه به اهداف قابل مشاهده در جدول‌های ۲ و ۳ عوامل کلیدی در موفقیت علمی دانش‌آموزان فنلاندی را می‌توان به شرح ذیل معرفی نمود:

- آموزش مبتنی بر تجربه: ابتدایی فنلاند از روش‌های آموزشی فعال و تجربی استفاده می‌کند. دانش‌آموزان به وسیله انجام آزمایش‌ها، پروژه‌ها و تمرین‌های عملی فرصتی برای تجربه و کشف مفاهیم علمی را پیدا می‌کنند. این روش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا به طور عمیق مفاهیم را درک کنند و مهارت‌های علمی خود را تقویت کنند؛

- توجه به توسعه کمی و کیفی: فنلاند به توازن بین توسعه مهارت‌های علمی کمی (مثل ریاضیات و فیزیک) و کیفی (مثل نمونه‌برداری علمی، استدلال و مشکل‌گشایی) توجه می‌کند. این رویکرد متنوع باعث می‌شود دانش‌آموزان درک عمیقی از علوم داشته باشند و از مهارت‌های تفکر و حل مسئله برخوردار شوند.

- توسعه مهارت‌های عمومی و زندگی: در طرح‌ریزی آموزشی فنلاند، توسعه مهارت‌های عمومی و زندگی با توجه به مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی مثل تفکر انتقادی، همکاری گروهی، ارتباطات و مدیریت زمان مد نظر است. این مهارت‌ها به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا در زندگی عملی و مشکلات روزمره خود موفقیت‌آمیز عمل کنند و در عملکرد تحصیلی و شغلی نیز به‌خوبی پیش رود؛

- آموزش کیفیت‌محور به دسته‌های سنی: ابتدایی فنلاند در روند آموزش به نیازها و ظرفیت‌های دسته‌های سنی توجه می‌کند. درس‌ها و محتوا بر اساس توانمندی‌ها و مراحل توسعه عقلی و روانی دانش‌آموزان شکل می‌گیرد. این روش آموزشی، به هر دانش‌آموز فرصتی را می‌دهد تا به حداکثر ظرفیت خود برسد و علاقه‌مندی‌ها را پیش بگیرد. واقعیت این است که موفقیت علمی دانش‌آموزان در فنلاند نتیجه فرایندی چندگانه و پیچیده است که عواملی چون سیاست‌های آموزشی مناسب، تمرکز بر توانمندسازی دانش‌آموزان، ارزیابی کیفی، همکاری بین مدرسه و خانواده و حمایت مستمر از بخش آموزش و پرورش را در برمی‌گیرد.

۱. وضعیت اهداف آموزش ابتدایی در ایران بر اساس مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت

جهانی (۱۳۹۳) چگونه است؟

۲. وضعیت اهداف آموزش ابتدایی در فنلاند بر اساس مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان

بهداشت جهانی (۱۳۹۳) چگونه است؟

مرحله ۳: همجواری

در این مرحله، اهداف دوره ابتدایی ایران و فنلاند را براساس مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی بررسی خواهد شد؛ مهارت‌های ده‌گانه: ۱. مهارت حل مساله؛ نگاه به مشکلات به عنوان یه فرصت ۲. مهارت خودآگاهی؛ شناخت خصوصیات شخصی و کنترل آن ۳. همدلی؛ درک کردن احساس دیگران ۴. روابط بین‌فردی، تعامل و گفت‌وگو با دیگران ۵. ارتباط مؤثر ۶. مقابله با استرس، واکنش بدن به شرایط ناخواسته و مشکل ۷. مدیریت هیجان؛ مدیریت احساسات مثبت و منفی ۸. تصمیم‌گیری، انتخاب از بین چند گزینه ۹. تفکر خلاق؛ مهارت اندیشیدن به گونه‌ای دیگر ۱۰. تفکر نقادانه، اندیشیدن همراه با مسئولیت و استدلال.

جدول ۳. همجواری اهداف دوره ابتدایی براساس مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی در فنلاند و ایران

مهارت‌های ده‌گانه	فنلاند	ایران
مهارت حل مسأله	<ul style="list-style-type: none"> - ریاضیات و علوم: توسعه مفاهیم ریاضی و علوم، حل مسائل و تفکر منطقی. - آموزش مدیریت و حل تعارض در مواجهه با همکلاسی‌ها و دیگران. - تشویق به کنجکاوی و پرسشگری در مسایل مختلف. - ترغیب به تجربه‌پژوهی و خلاقیت در حل مسائل. - ترغیب به پرسش و کاوش علمی در مورد دانش طبیعی و آگاهی از جهان اطراف. - ترویج ایده‌پردازی، طراحی آزمایشات و جمع‌آوری داده‌های علمی. 	<p>به این مهارت توجهی در اهداف دوره ابتدایی نشده است.</p>
مهارت خودآگاهی	<ul style="list-style-type: none"> - مهارت‌های مدیریتی: شناخت و بهره‌برداری از زمان، خودسازماندهی و هدف‌گذاری. - رشد شخصی و خودآگاهی: توسعه قدرت‌های شخصی، اعتماد به نفس و تعیین هدف. - تشویق به بهره‌برداری از خودآگاهی و خودکنترل برای رشد شخصی. - توانمندسازی به منظور پیشرفت در مسیر آموزش و توسعه توانایی‌های فردی. - تربیت آگاهی از قدرت و ضعف شخصی. - ترغیب به ارزش‌گذاری خود و قدرت‌های داخلی. - ترویج پذیرش خطا و بهبود مستمر. 	<ul style="list-style-type: none"> - نظرات اصلاحی دیگران را درباره خود می‌پذیرد. - وظایف خود را در مقابل خانواده، دوستان و همسایگان می‌داند. - در برابر خدمت دیگران قدرشناس است و از آن‌ها تشکر می‌کند. - برای به دست آوردن حق خود از راه‌های درست تلاش می‌کند. <p>اهداف اخلاقی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - در برابر رفتارهای ناپسند خود پوزش خواسته و رفتار خود را اصلاح می‌کند. - مالکیت خود و دیگران را تمیز می‌دهد و به مالکیت دیگران احترام می‌گذارد.
همدلی	<ul style="list-style-type: none"> - مهارت‌های اجتماعی: مهارت‌های احترام، همدلی، تفاوت‌پذیری و حل تعارض. - تشویق به تعامل احساسی مؤثر و حل و فصل اختلافات. - آموزش مدیریت و حل تعارض در مواجهه با همکلاسی‌ها و دیگران. - تشویق به همکاری و کار گروهی در فعالیت‌های مختلف. 	<ul style="list-style-type: none"> - همکلاسی‌های خود را دوست دارد و به آن‌ها کمک می‌کند. - اعضای خانواده خود را دوست می‌دارد و در انجام کارها به آن‌ها کمک می‌کند. - خدمت‌کردن به میهن و مردم خود را دوست دارد. <p>اهداف سیاسی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - مسلمانان را دوست دارد و نسبت به امور آنان بی‌تفاوت نیست.

ایران	فنلاند	مهارت‌های ده‌گانه
<p>- همکاری با دیگران را دوست دارد.</p> <p>- در بازی‌ها و فعالیت‌های گروهی شرکت می‌کند.</p> <p>- اشتباهات دیگران را با رعایت احترام به آن‌ها تذکر می‌دهد.</p> <p>- به حق خود قانع است و حقوق دیگران را رعایت می‌کند.</p>	<p>مهارت‌های ارتباطی: توانایی ارتباط مؤثر، همکاری و گروهی.</p> <p>- مشارکت اجتماعی: درک ارتباطات اجتماعی، قوانین و ارزش‌های جامعه.</p> <p>- آموزش مدیریت و حل تعارض در مواجهه با همکلاسی‌ها و دیگران.</p> <p>- تشویق به همکاری و کار گروهی در فعالیت‌های مختلف.</p> <p>- توانمندسازی در کار گروهی، اشتراک‌گذاری و تعامل مؤثر با همدیگر.</p> <p>- تقویت مهارت‌های ارتباطی و قدرت ترکیب در گروه‌ها.</p> <p>- تشویق به تعامل احساسی مؤثر و حل و فصل اختلافات.</p> <p>توسعه مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی از طریق هنر.</p> <p>- آموزش مهارت‌های ارتباطی و همکاری در فعالیت‌های هنری گروهی.</p>	<p>روابط بین فردی و ارتباط مؤثر</p>
<p>به این مهارت توجهی در اهداف دوره ابتدایی نشده است.</p>	<p>آموزش راهکارها برای کنترل هیجانات و مقابله با استرس.</p> <p>- تربیت مهارت‌های پایه روان‌شناختی.</p> <p>- رشد شخصی و خودآگاهی: توسعه قدرت‌های شخصی، اعتماد به نفس و تعیین هدف.</p>	<p>مقابله با استرس</p>
<p>- امیدوار و بانشاط است و از مواجهه با مشکلات نمی‌هراسد.</p> <p>- شجاع و صبور است.</p>	<p>- آموزش راهکارها برای کنترل هیجانات؛</p> <p>- تربیت مهارت‌های پایه روان‌شناختی.</p> <p>- تشویق به تعامل احساسی مؤثر و حل و فصل اختلافات.</p> <p>- آشنایی با فرآیند تعیین هدف و تحقق آن براساس علاقه‌ها و استعدادهای شخصی.</p> <p>- توسعه قدرت‌های شخصی، اعتماد به نفس و تعیین هدف.</p> <p>- رشد شخصی و خودآگاهی: توسعه قدرت‌های شخصی، اعتماد به نفس و تعیین هدف.</p>	<p>مدیریت هیجان</p>

مهارت های ده گانه	فنلاند	ایران
تصمیم گیری	<ul style="list-style-type: none"> - تحقق هدف های شخصی: آشنایی با فرایند تعیین هدف و تحقق آن براساس علاقه ها و استعداد های شخصی. - توانمندسازی در تعیین هدف ها و توسعه هویت شخصی. 	<ul style="list-style-type: none"> - در برابر رفتار های ناپسند خود پوزش خواسته و رفتار خود را اصلاح می کند. - به اهمیت و ارزش اطلاعات و اطلاع رسانی در زندگی آگاه است.
تفکر خلاق	<ul style="list-style-type: none"> - توانایی های خلاقیت و نوآوری: ترغیب به تفکر خلاق و حل مسائل به شیوه های نوآورانه. - تشویق به خلاقیت و بیان هنری در حوزه های مختلف مانند نقاشی، موسیقی و تئاتر. - ایجاد فضایی برای بیان فردی و احساس هنری - تشویق دانش آموزان به شرکت در فعالیت های هنری و خلاقانه. - ترغیب به تولید و خلق اثر های هنری با رویکرد نوین. - توانمندسازی در ارائه و بیان خلاقانه از طریق هنر. 	<ul style="list-style-type: none"> - ذوق و خلاقیت هنری خود را در انجام فعالیت ها نشان می دهد.
تفکر نقادانه	<ul style="list-style-type: none"> مهارت های علمی: - آموزش مهارت های تفکر انتقادی و اندیشه خلاقانه در هنر. - آموزش روش ها و مدل های علمی و تحلیل مسائل. - ترغیب به اعمال علمی در حل مسائل و بررسی پدیده های طبیعی. - ترغیب به پرسش و کاوش علمی درباره دانش طبیعی و آگاهی از جهان اطراف. - ترویج ایده پردازی، طراحی آزمایشات و جمع آوری داده های علمی. 	<ul style="list-style-type: none"> به این مهارت توجهی در اهداف دوره ابتدایی نشده است.

۱. چه تفاوت و شباهت هایی در اهداف دوره ابتدایی نظام آموزشی ایران با فنلاند بر اساس

مهارت های ده گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی (۱۳۹۳) وجود دارد؟

۲. چه راهکارها و پیشنهادهایی برای بهبود اهداف دوره ابتدایی ایران بر اساس مهارت های ده گانه

زندگی سازمان بهداشت جهانی (۱۳۹۳) می توان ارائه داد؟

مرحله ۴: مقایسه

در این بخش با توجه به مراحل قبل، مقایسه‌ای بین اهداف دوره ابتدایی کشور فنلاند و ایران براساس مهارت‌های ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی صورت گرفته است:

جدول ۴. تفاوت‌ها و شباهت‌های ایران در اهداف دوره ابتدایی ایران با اهداف دوره ابتدایی فنلاند براساس مهارت‌های

ده‌گانه زندگی سازمان بهداشت جهانی

مهارت‌های ده‌گانه	شباهت‌ها	تفاوت‌ها
مهارت حل مسأله	در ایران این هدف مورد توجه قرار نگرفته است، ولی در فنلاند نیز به صورت ویژه بررسی شده است و با عنوان مهارت‌هایی مثل پرسشگری و کنجکاوی و حل تعارض زندگی و حل مسائل و آزمایش و جمع‌آوری داده‌های علمی اشاره شده است.	در ایران به مهارت حل مسئله توجه نشده است، ولی در فنلاند در اهداف مختلف به این مهارت مهم زندگی اشاره شده است و مورد توجه بوده است. مثل: ترغیب به تجربه پژوهی و خلاقیت در حل مسائل و رفع تعارض در مواجهه با همکلاسی‌ها و دیگران و موارد دیگر که در جدول ۳ قابل مشاهده است و این مهارت مهارت حل مسئله یا حل مشکل، یکی دیگر از مهارت‌های ده‌گانه زندگی است که در آن افراد یاد می‌گیرند در مقابل مشکلات زندگی خود به هم نریزند و با ذهن منظم و آرام، مشکلات را حل کنند.
مهارت خودآگاهی	در هر دو کشور اهداف و فعالیت‌هایی برای تقویت این مهارت در نظر گرفته شده است.	خودآگاهی یکی از مهارت‌های ده‌گانه زندگی است و به معنی شناخت ویژگی‌ها، نقاط قوت، نقاط ضعف، علاقه‌ها و بیزاری‌ها است که ضمن مورد توجه بودن دو کشور تفاوت‌های زیادی دارند؛ در ایران برای مثال، نظرات اصلاحی دیگران را در مورد خود می‌پذیرد و مالکیت خود و دیگران را تمیز می‌دهد و... در فنلاند اهداف به صورت دقیق بررسی شده‌اند؛ مثل، تشویق به بهره‌برداری از خودآگاهی و خودکنترلی برای رشد شخصی؛ تربیت آگاهی از قدرت و ضعف شخصی و موارد مرتبط دیگر؛
همدلی	هر دو کشور این هدف را در قالب مهارت‌های اجتماعی و فردی به‌خوبی مورد توجه قرار داده و فعالیت‌هایی در این راستا در نظر گرفته‌اند.	بر اساس مهارت همدلی، افراد باید بتوانند خودشان را به جای دیگران بگذارند، احساسات افراد را درک کنند، نسبت به رنجی که افراد جامعه می‌کشند، حساس باشند و این باعث ایجاد سازگاری بیشتر در فعالیت‌های گروهی و اجتماعی می‌شود؛ ضمن اینکه هر دو کشور به این هدف توجه کرده‌اند در کشور فنلاند بیشتر از ایران به بحث

مهارت‌های ده‌گانه	شباهت‌ها	تفاوت‌ها
		پذیرش تفاوت‌ها و حل تعارض‌ها و اختلافات تأکید کرده و بر آگاهی فرد نسبت به این هدف توجه دارند. برای مثال، در ایران علاقه و کمک به همراهی به هنکلاسی‌ها، اعضای خانواده، دوستان و مسلمانان مدنظر است در صورتی که در فنلاند با مفاهیم دقیق‌تری مثل مهارت همدلی و حل تعارض‌ها و تعامل احساس مؤثر بیان شده است.
روابط بین‌فردی و ارتباط مؤثر	هر دو کشور برای این هدف فعالیت‌هایی مدنظر داشته و آن را مورد توجه قرار داده‌اند. برای مثال، در ایران این هدف در بخش اعتقادی و اجتماعی و اخلاقی مورد توجه قرار داده شده است و همچنین، در فنلاند در قالب مهارت‌های اجتماعی و بین‌فردی و توسعه فردی و روان‌شناختی و... مورد توجه قرار داده و فعالیت‌هایی در این راستا در نظر گرفته‌اند.	این هدف ضمن شباهت بین دو کشور، تفاوت‌های عمده‌ای نیز دارند؛ در ایران بیشتر بر جنبه مشارکت در فعالیت‌های گروهی و احترام به دیگران که بیشتر جنبه ارزشی و اخلاقی دارد توجه شده است و در فنلاند به طور اختصاصی یکی از اهداف دوره ابتدایی آنان بوده و در ابعاد روابط بین‌فردی و توسعه مهارت‌های فردی و اجتماعی و مهارت‌های خودشناسی و روان‌شناختی در نظر گرفته شده است. این هدف‌ها در آموزش ابتدایی فنلاند به عنوان زیرساختی قوی برای موفقیت در زندگی و تفکر مستقل و همچنین، ایجاد ارتباطات مؤثر با دیگران است. یکی از موارد مهم این هدف، توسعه خودشناسی است آموزش و تربیت دانش‌آموزان در زمینه شناخت خود، استعدادها و فردی، علایق و ارزش‌های شخصی، کمک می‌کند تا آن‌ها از ذات خودآگاهی پیدا کنند و فردیت خود را بیشتر درک کنند.
مقابله با استرس	در ایران به این هدف و مهارت توجهی نشده است و فنلاند در اهداف روان‌شناختی و توسعه مهارت‌های فردی به آن به صورت ویژه با عنوان راهکار برای کنترل استرس توجه شده است.	استرس می‌تواند ریشه مستقیم و غیر مستقیم بسیاری از بیماری‌ها باشد و نیز می‌تواند بسیاری از بیماری‌ها و آسیب‌هایی را که ظاهراً به فشارهای روانی ربط ندارند، تشدید کند و عملکرد فرد را در بعد تحصیلی، تصمیم‌گیری و رفتاری تحت تأثیر قرار دهد که این مهارت در اهداف دوره ابتدایی ایران توجه خاصی نشده است.
مدیریت هیجان	مدیریت هیجان که به طور اختصار به معنای درک احساسات و هیجانات خود و دیگران و مهار این هیجانات است و در دو کشور	با وجود شباهت‌ها، این هدف در دو کشور دارای تفاوت زیادی است، در ایران به صورت مختصر و غیر مستقیم قابل دریافت است در صورتی که در فنلاند یکی از اهداف دقیق و به صورت ویژه اشاره است که دانش‌آموزان باید آموزش و راهکارهایی برای مدیریت

مهارت‌های ده‌گانه	شباهت‌ها	تفاوت‌ها
	ایران و فنلاند تا حدودی به آن توجه شده است.	هیجان‌ها فراگیرند و مهارت‌های فردی و شخصی و عمومی خود را توسعه دهند. مدیریت این احساسات و هیجان‌ها، هوش هیجانی ^۱ نامیده می‌شود و به فرد کمک می‌کند تا زندگی بهتری را داشته باشد، در صورتی که در اهداف دوره ابتدایی ایران توجه خاصی نشده است.
تصمیم‌گیری	مهارت تصمیم‌گیری در هر دو کشور به صورت کلی و مختصر اشاره شده است و تا حدود مدنظر اهداف دوره ابتدایی بوده است.	این توانایی به فرد کمک می‌کند تا به نحو مؤثرتری درباره مسائل تصمیم‌گیری کند. اگر کودکان و نوجوانان بتوانند فعالانه درباره اعمالشان تصمیم‌گیری کرده و جوانب مختلف انتخاب را بررسی و پیامد هر انتخاب را ارزیابی کنند، مسلماً در سطوح بالاتر بهداشت روانی قرار خواهند گرفت. با وجود شباهت این مهارت بین دو کشور، در فنلاند بر فرایند تصمیم‌گیری و توجه به توسعه هویت شخصی و مهارت‌های پایه توجه شده است و در ایران غیر مستقیم بر واکنش افراد در شرایط مختلف از جمله رفتارهای ناپسند توجه شده که بیشتر جنبه ارزشی و اخلاقی داشته تا مهارت‌های تصمیم‌گیری و باید توجه بیشتری شود.
تفکر خلاق و تفکر نقادانه	هر دو کشور برای این دو هدف فعالیت‌هایی مدنظر داشته و آن را مورد توجه قرار داده‌اند، برای مثال، در ایران خیلی مستقیم توجهی به این اهداف نداشته، اما از بخش فرهنگی و هنری بخش خلاقیت در فعالیت‌های هنری و در شنیده‌ها و بیان مقصود خود در بخش علمی و آموزشی قابل مشاهده است؛ در فنلاند نیز در بخش مهارت‌های پایه و علمی به طور کامل توجه شده است.	با استفاده از تفکر انتقادی، راه‌حل‌های مختلف مسئله و پیامدهای هر یک از آن‌ها بررسی می‌شوند. آموزش این مهارت‌ها، نوجوانان را قادر می‌کند تا در برخورد با ارزش‌ها، فشار گروه و رسانه‌های گروهی مقاومت کنند و از آسیب‌های ناشی از آن در امان بمانند. با وجود اهمیت این هدف تفاوت‌های عمده‌ای در اهداف دوره ابتدایی دو کشور وجود دارد: در ایران تفکر خلاق و نقادانه جایگاه خاصی نداشته و تنها در بخش هنری به طور مختصر اشاره شده است در صورتی که در کشور فنلاند، به صورت دقیق و شفاف به آموزش و یادگیری مهارت خلاقانه و انتقادی و کاربرد آن در زندگی توجه شده است.

1. Emotional Quotient (EQ)

بحث و نتیجه گیری

آموزش و پرورش تطبیقی حوزه‌ای از آموزش است که نظام آموزشی یک کشور را با استفاده از اطلاعات و نظام‌های آموزشی دیگر کشورها تحلیل و سیاست‌هایی برای بهبود آموزش طراحی می‌کند. هر دو نظام آموزشی ایران و فنلاند اهمیت زیادی برای آموزش ابتدایی قائل هستند. با این حال، در اهداف بین دو کشور بر اساس مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی تفاوت‌های شایان توجهی وجود دارد. یکی از راه‌های پیشگیری از بروز مشکلات روانی و رفتاری، ارتقای ظرفیت روان‌شناختی افراد است که از طریق آموزش مهارت‌های زندگی جامعه عمل می‌پوشد. مهارت‌های زندگی عبارت است از مجموعه‌ای از توانایی‌ها که زمینه سازگاری و رفتار مثبت و مفید را فراهم می‌آورند. هدف از آموزش مهارت‌های زندگی در مدارس به ویژه مدارس ابتدایی، ارتقای سلامت و رفاه از طریق آموزش مهارت‌های دانش‌آموزان ابتدایی است که به آن‌ها کمک می‌کند، تا موقعیت‌های مختلف زندگی را هدایت کنند. آموزش مهارت‌های زندگی براساس نظریه یادگیری اجتماعی است، که توسط بندورا در سال ۱۹۷۷ توسعه یافته است، و نشان می‌دهد یادگیری یک فرایند فعال، پردازش و ساختار تجربیات است. مدارس به ویژه مدارس ابتدایی مکان مناسبی برای معرفی آموزش مهارت‌های زندگی هستند (تاکاد، ۱۹۹۰). فقدان مهارت‌ها و توانایی‌های عاطفی، روانی و اجتماعی افراد را در مواجهه با مسائل و مشکلات آسیب‌پذیر کرده و آن‌ها را در معرض انواع اختلالات روانی، اجتماعی و رفتاری قرار می‌دهد. این مهارت‌ها به حدی مهم است که می‌تواند عمده فعالیت‌های زندگی دانش‌آموز، حتی فرد بزرگسال را می‌تواند تحت تأثیر قرار دهد و با توجه به نتایج در جدول ۴، اهداف دوره ابتدایی فنلاند بیشترین شباهت را با مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی داشته است و این یکی از مؤلفه‌های مهم در موفقیت نظام آموزش ابتدایی کشور فنلاند می‌تواند باشد، که کلیه مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی را در دوره ابتدایی در نظر گرفته است و بالعکس اهداف دوره ابتدایی ایران کمترین شباهت را داشته و به بسیاری از مهارت‌ها از جمله مهارت‌های حل مسئله، تفکر انتقادی و نقادانه، مهارت‌های اجتماعی و میان‌فردی (مثل

مهارت ارتباط مؤثر، ارتباط بین فردی و همدلی و...) و مهارت‌های روان‌شناختی مثل مهارت مهم تصمیم‌گیری توجهی نشده است. برای مثال یکی از اختلافات این دو کشور در اهداف ابتدایی توجه به مهارت‌های توسعه فردی و مهارت‌های اجتماعی است که در سازمان بهداشت جهانی به عنوان همدلی، مهارت‌های ارتباط مؤثر، فردی و بین فردی و خودآگاهی عنوان شده است، ولی در اهداف دوره ابتدایی ایران خیلی مورد توجه قرار نگرفته است و آموزش و تربیت دانش‌آموزان در زمینه شناخت خود، استعدادهای فردی، علایق و ارزش‌های شخصی، کمک می‌کند تا آن‌ها از ذات خود آگاهی پیدا کنند و فردیت خود را بیشتر درک کنند این اهداف می‌تواند تأثیر شایان توجهی بر دانش‌آموزان دبستانی داشته باشند. همه این موارد و موارد دیگر نشان‌دهنده تحلیل و بررسی و بازنگری مجدد اهداف ابتدایی را بیان می‌دارد. برای اینکه دوره‌ای مهم و اساسی است. از آنجا که زیربنای اصلی تمام پیشرفت‌های علمی در حوزه‌های گوناگون، در دوره ابتدایی است. باید برای دستیابی به موفقیت یک نگاه ویژه به آموزش و پرورش به وجود آید و برای تحول نیز آموزش و پرورش باید نگاه ویژه‌تری به آموزش دوره ابتدایی داشته باشد. از جمله عواملی که باید در طراحی اهداف دوره ابتدایی بدان توجه کرد، سند تحول بنیادین است که از ارزش و اعتبار بالایی برخوردار است و اجرای صحیح و کارآمد آن مخصوصاً برای دوره ابتدایی به عنوان مهمترین و سرنوشت‌سازترین دوره تحصیلی در نظام آموزش و پرورش ضروری است. همچنین؛ خنیفر (۱۳۸۹) نیز در یافته‌های خود بیان می‌کند، توجه به اهداف دوره ابتدایی و آمادگی داشتن با تحولات جهانی برای آموزش و پرورش ضروری است و باید متناسب با تحولات جهانی و ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان و شرایط بومی حاکم بر کشور تغییراتی در اهداف دوره مهم ابتدایی در رستای بهبود عملکرد این دوره لحاظ کنند. به عبارتی یکی از مؤلفه‌های جهانی که لازم است مدنظر سیاستگذاران تعلیم و تربیت قرار گیرد، سازمان بهداشت جهانی و راس آن یونسکو است. بنابراین، ضروری است سیاستگذاران تعلیم و تربیت به ویژه در دوره ابتدایی توجه جدی به تحلیل و بررسی و بازنگری این اهداف داشته و مهارت‌های ضروری زندگی، از جمله مهارت‌های ده‌گانه سازمان بهداشت جهانی و مؤلفه‌های سند تحول بنیادین را لحاظ کنند و از نتایج مقایسه تطبیقی نظام‌های تعلیم و تربیت کشورهای مختلف از جمله فنلاند استفاده کنند.

منابع

- اعتمادی، نادر (۱۳۹۱). *رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی معلمان (درون‌گرایی و برون‌گرایی)*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی.
- امام جمعه، سیدمحمدرضا، احمدی، غلامعلی، و تیمورنیا، مهین (۱۳۹۲). بررسی تطبیقی فعالیت‌های فوق برنامه دوره ابتدایی ایران با کشورهای آمریکا، انگلستان و مالزی. *نشریه پژوهش‌های برنامه درسی*، ۵، ۱۰-۱.
- آقاجانی، زری (۱۳۹۳). *اثر بخشی روش تدریس مبتنی بر یادگیری ترکیبی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی.
- آقازاده، احمد (۱۳۷۹). *آموزش و پرورش تطبیقی*. تهران: انتشارات سمت.
- باباپورواجایی، مریم، حیدری، سوفیا، و خوارزمی، رحمت‌اله (۱۳۹۵). نقش روان‌شناسی محیط در یادگیری دانش‌آموزان. *دومین کنگره بین‌المللی توانمندسازی جامعه در حوزه علوم اجتماعی، روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ۳۱، ۲۵-۷.
- بهرامی نیت، سارا، و رحیمی، صالح (۱۳۹۶). بررسی رابطه توسعه تجربه یادگیری از طریق مشارکت کلاسی با مقوله نظم‌دهی هیجانی، اضطراب و افسردگی. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۲۰(۱)، ۱۳۸-۱۶۵.
- بهزادی بیکاه، صفورا (۱۳۹۷). *آموزش و پرورش ایران، فنلاند و کره*. پنجمین همایش علمی پژوهشی سراسری از نگاه معلم. بهار ۱۳۹۷ هرمزگان.
- جزایری، علیرضا، و رحیمی، سیدعلی سینا (۱۳۹۴). *مجموعه آموزش مهارت‌های زندگی*. تهران: دانژه.
- حسینی، رحمت‌اله (۱۴۰۰). مقایسه ویژگی‌های آموزش دوره ابتدایی در کشورهای ایران و مالزی. *علوم زیست‌محیطی و دانش جغرافیا*، ۱۰-۱.
- حسینی‌خواه، علی (۱۳۹۴). *مطالعه تطبیقی عناصر برنامه درسی ابتدایی ایران و سوئد*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه خوارزمی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.

حنیفر، حسین (۱۳۸۹). مبانی تحول بنیادین نظام آموزش و پرورش. تهران: دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش.

دهقانی تل گردوی، کیوان (۱۳۹۶). مقایسه نظام آموزشی دوره ابتدایی ایران با آمریکا. همایش علمی پژوهشی استانی راهبردها و راهکارهای ارتقای کیفیت در آموزش و پرورش میناب. بهار ۱۳۹۶.

سورتیجی اوکرکایی، علی اصغر (۱۴۰۲). نتایج آزمون بین المللی خواندن (پرلز) ۲۰۲۱. مجله اعتماد شماره ۵۴۹۷.

عسکری، مهدی، الهی منش، محمدحسن، و پریراد، رضا (۱۳۹۸). مقایسه سیاستگذاری آموزشی ایران و ژاپن در دوره ابتدایی. مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۹(۳۰)، ۱۰-۱. کاکابرای، کیوان، و صیدی، مریم (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش مهارت‌های حل مسئله بین فردی بر حل مسئله اجتماعی دانش‌آموزان پیش ابتدایی. پژوهش‌های کاربردی روانشناختی، ۹(۴)، ۱۷۵-۱۵۹.

معصومی نژاد، رضا، و لامعی، عطیه (۱۴۰۰). شناسایی مؤلفه‌های مهارت‌های زندگی سازمان بهداشت جهانی در برنامه درسی مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی. پویش در آموزش علوم انسانی، ۲۵، مهرپور، مریم، نظام‌زاده، مریم، و خاقانی‌زاده، مرتضی (۱۳۹۹). مقایسه سیاستگذاری آموزشی آمریکا و کانادا. پژوهش‌های سیاسی و بین‌المللی، ۱۱، ۱۰-۴.

نظام آموزشی فنلاند (۱۳۹۹). راینزی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در استکهلم. وزارت آموزش و فرهنگ فنلاند (۲۰۱۴). آموزش مهارت‌های زندگی برای ارتقای صلاحیت روانی و اجتماعی. ترجمه غلامرضا اکبرنژاد، پروژه مهارت‌های زندگی برنامه بهداشت روان، WHO، ژنو.

ولیکاننیا، آرینا، و هاشمی، سیده پردیس (۱۳۹۹). مقایسه تطبیقی نظام آموزش و پرورش ایران و نظام آموزش و پرورش کشور سنگاپور حول محور توسعه. پنجمین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی و آموزش و پرورش با محوریت توسعه پایدار. بهار ۱۳۹۹، تهران.

- Silova, I., Brehm, W. C., & Dressler, C. (Eds.). (2019). Global perspectives on education policy: The impact of education policy reforms on the quality of education .The Handbook of Global Education Policy (pp.128-144) .New York.
- Simola, H., Varjo, J., & Tarnanen, M. (2011). Policies and practices of primary and lower secondary education in Finland.
- Tacade Sivo (1990). Skills for the Primary School Child: Pronwting the protection of children. UK: Salford.
- Weissberg, R. P., Caplan, M. Z., & Sivo, P. J. (1989). A new conceptualframework/or establishing school-based social competence pronwtion. programs. In Bond. L.A. and Compas, B. E. (Eds.) *Primary prevention and promotion in schools*. Newbury Park, CA: Sage.